

Een ankerpunt in de eeuwigheid

Wat betekent het dat de zevende dag wordt gezegend? Geen enkele andere van de zeven weekdays valt dat voorrecht te beurt. De dag van het ophouden wordt gevuld met een heilzame kracht waarin de belofte van voorspoed en bloei ligt. Dat is de inhoud van de zegen zoals die aan het leven in de natuur is gegeven, en ook de sabbat ontvangt die kracht, die hem boven de andere dagen verheft. De zevende dag is niet zomaar een dag als alle andere, en zeker geen dag waarop niets gebeurt en alles stil moet zijn. Het is de dag voor iets gezamenlijks dat op dat moment belangrijker is dan werk. Het afsluiten van de arbeid wordt dan gevierd, keer op keer, elke week. Het is een vierdag met vieringen. Het is daarna tevens bij uitstek de dag waarop het neerleggen van arbeid ruimte biedt aan het bouwen aan relaties. Gemeenschap met onze geestelijke broers en zussen, het gezin van God, met familie, met vrienden, met vreemden, alle relaties krijgen op de sabbat de gelegenheid te worden aangegaan of verdiept. Dat is de zegen van de zevende dag die een bloeiend samenzijn belooft, en zich daarna week na week vermenigvuldigt en zich dus op royale vruchtbaarheid mag verheugen. Het is kortom een dag van grote vreugde, die de Schepper met ons deelt. De zevende dag glanst en vormt de fonkelende lijst rond het schilderij van de schepping.

De zevende dag wordt niet alleen gezegend maar ook geheiligd. Dat woord geheiligd wordt door sommigen gebruikt in de betekenis van afgezonderd, afgescheiden van. Dat is uitstekend maar het mag niet in de negatieve zin opgevat worden. Het betekent niet dat je je losmaakt van de anderen, juist niet. Het betekent eerder: van een andere categorie zijnde. In de ontmoeting met God wordt juist datgene wat als weldadig wordt ervaren *heilig* genoemd. Daar wordt op gewezen in *Bijbelse woorden en hun geheim* (F.J. Pop). Het Hebreeuwse woord is echter ook nauw verwant aan het Babylonische woord voor 'glanzend' zoals wordt opgemerkt door sommige uitleggers. Denk daarbij aan het gezicht van Mozes, dat straalde nadat hij in de nabijheid van God was geweest op de berg. Heilig betekent stralend, schitterend. Van die kant bekeken sluit geheiligd nauw aan op gezegend. De sabbat wordt in het oerverhaal als feestdag op eervolle hoogte geplaatst vanwaar het zijn licht laat schijnen over het gewone dagelijkse bestaan. Hij tilt na elke week de zes voorgaande dagen boven zichzelf uit voor het aangezicht van God. Die zes werkdagen ontlenuen hun zin aan de zevende. Zo wordt de verbinding tussen hemel en aarde met vaste regelmaat vernieuwd.

Dit is de manier waarop het oerverhaal ons de sabbat presenteert, als een scheppingsgegeven dat ons in deze geschapen wereld blijft herinneren aan de vreugde van de Schepper, onze ongeschapen Oorsprong. De sabbat is een ankerpunt in de Eeuwigheid. Nu we echter in onze tijd een wereld zijn binnengegaan waarin de Bron van ons bestaan uit het zicht verdwijnt: "God is een steeds kleiner wordend stipje in de achteruitkijkspiegel van de maatschappij." (Okke Jager) - gaat ook de sabbat in rook op. Alle dagen zijn eender geworden, overgeleverd aan de eentonigheid van meer van 't zelfde. Onze dagen, weken, maanden en jaren zijn nu alleen nog maar aards, vergankelijk, onheilig, monotoon, een lopende band van bezigheden waarin de kunst van het ophouden is verdwenen, en weer door technieken van timemanagement moet worden eigengemaakt, willen we niet verloren raken in een eindeloos web van bezigheden. De glans aan onze dagen moeten we er zelf aan verlenen. Maar welke mogelijkheden staan ons daarvoor ter beschikking? Welke glans kan het leven ons bieden, wat valt er te halen uit het menselijke bestaan dat vol is van onzekerheden, tegenslagen, bedreigingen en angsten? Waar moet die glans vandaan komen als er niets is dat boven onze broosheid uitgaat en er ook niets heiligs, stralends meer

bestaat? Het contact maken met Gods wereld waar een hele dag voor wordt gereserveerd, is in onbruik geraakt. De herinnering aan de levende God is vervaagd tot een 'hogere macht' of nog schimmiger tot 'een iets' of tot helemaal niets.

Even een klein uitstapje... Dat alle dagen eender zijn hoeft helemaal niet te betekenen dat de zevende dag is verlaagd tot het niveau van elke doodnormale dag. Het kan ook het omgekeerde betekenen, dat de gewone dagen zijn verhoogd tot het niveau van de sabbat! Maar daarvoor moeten we naar de christelijke Bijbel, het Nieuwe Testament. Kort gezegd komt het verhaal hierop neer, dat in de dagelijkse omgang met God en Christus de sabbat als regulerende instantie niet meer nodig is, omdat in dat geval alle dagen sabbatten zijn geworden. De sabbat als ankerpunt in de Eeuwigheid kan een dagelijkse beleving zijn en dus ook voor alle dagen van de week gelden. De joodse 'vreugde van de wet' die in de sabbat verklaard ligt kan een dagelijkse vreugde worden. De sabbat die als deur naar de hemel de relatie met God bij herhaling in herinnering brengt, kan samen met andere rituelen, godsdienstige plichten en toewijding aan heilige zaken en handelingen worden vervangen door de relatie zelf wanneer die door geloof toegeëigend is geworden. De sabbat kan incarneren in ons dagelijkse leven. Dat vertelt het oerverhaal echter niet, het is een latere, nieuwtestamentische aanvulling op het oerverhaal.

De schepping is af. De triestheid van de zondag waarmee zij in latere dagen is omgeven is nog niet in beeld. Het doel van de schepping begint zich inmiddels wel af te tekenen. God heeft de volmaakte eenheid in zichzelf. Hij scheidt de veelheid, en het doel is dat deze veelheid onder leiding van de mens haar uiteindelijke bestemming zal vinden in de ene God en zo terugkeert tot de eenheid. De volmaakte gemeenschap is het einddoel. In oosterse godsdiensten wordt de veelheid gezien als iets negatiefs. Daar wordt zij beschouwd als het uit elkaar vallen van de oorspronkelijke oer eenheid, het 'Al'. Voor de oosterling is de schepping een gebeurtenis die onmiddellijk leidt tot de pijn en het lijden waarmee de wereld is gevuld. De schepping wordt daardoor gezien als de feitelijke zondeval. De mens is in die visie overgegeven aan de verbrokkeling van de werkelijkheid, en gedoemd om de rest van zijn leven rusteloos te zoeken naar de oorspronkelijke eenheid met het Al. Dat is het hoogste dat hij kan bereiken, en hij doet dat in zijn eentje en uit eigen kracht. De triestheid van het bestaan is daarmee voor de oosterling verklaard, de eeuwige lijm heeft losgelaten en alle onderdelen zijn van elkaar losgeraakt en aan zichzelf overgelaten. In het oerverhaal is de veelheid het tegenovergestelde van negatief. Al het geschapene, mensen, dieren, planten, steen, water en aarde is goed, ja zeer goed! De geschiedenis neemt een aanvang, de wereld kan door de tijd en door de ruimte reizen en de mens kan boven zijn individualiteit uitstijgen tot het gemeenschapswezen dat hij in aanleg is en dan ook ten volle worden mag. Hij of zij zal daarmee een volwassen zoon en dochter in Gods familie worden. De mensen zijn geschapen voor gemeenschap met de Schepper, met elkaar en met de gehele schepping. Concreet zal die gemeenschap geleerd en beoefend worden door het aardebeheer dat in de hand van de mens is gelegd. Hij zal leren bouwen, bewerken, de dieren leiden, de natuur ordenen en groeien in de volmaakte samenwerking met zijn eigen soort. Groei is het kernwoord. Geestelijke groei in kennis, wijsheid en liefde zal de voorbereiding zijn voor het eeuwige leven waarin de mens partner zal zijn van de Schepper, spelend voor zijn aangezicht. Want werken is daar spelen. Verantwoordelijkheid is vriendschap. Leiding nemen is delen. Het grootste wonder zal zijn het doorgronden van de Bron van alle

dingen. God laat zich ten volle kennen en daar zal de volle eeuwigheid voor nodig zijn. Hij zal alles zijn, en in allen. En dit zijn allemaal gebrekkige en gemankeerde omschrijvingen. Er is geen Utopia te verzinnen dat het eeuwige leven, de Grote Dans, de ononderbroken gemeenschap met God ook maar enigszins kan benaderen. Er is geen taal uitgevonden die het kan beschrijven. Bovendien is het nog maar een vermoeden op basis van teksten. Wat het werkelijk is, is in geen hoofd en geen hart opgekomen, dat vertellen die teksten evengoed.